

Postopki za zagotavljanje dolžne skrbnosti pri opravljanju plačanih svetovalnih ali strokovnih storitev

I. Namen postopkov in pomen izrazov

Namen teh postopkov je opozoriti na tveganja, ki jim je Društvo Transparency International Slovenia (TI Slovenia) izpostavljeno pri opravljanju plačanega dela za naročnika v obliki svetovanja ali pri katerikoli drugi plačani strokovni storitvi, pri čemer je potrebno razlikovati med nepovratnimi sredstvi in "plačanimi svetovalnimi ali strokovnimi storitvami".

Izraz nepovratna sredstva pomeni, da prejemnik (TI Slovenia) običajno prejme plačilo od podeljevalca sredstev (praviloma donatorja) za dejavnost oz. projekt, ki je nastal na pobudo prejemnika sredstev ali v sodelovanju s podeljevalcem, in ki služi javnemu dobremu.

Plačane svetovalne ali strokovne storitve pa pomeni, da jih TI Slovenija opravi kot izvajalec na podlagi naročila in sklenjene pogodbe z naročnikom, v kateri je določeno tudi plačilo in so opredeljene naloge in pogoji za naročeno delo.

Obe vrsti plačanega dela opredeljeni v predhodnih dveh odstavkih lahko potencialno ogrozita neodvisnost, integriteto in verodostojnost TI Slovenia.

Medtem ko TI Slovenia deluje v specifičnih kulturnih, političnih in gospodarskih razmerah, je zato namen določb teh postopkov, ob prizadevanju za transparentnost in ohranitev neodvisnosti TI Slovenia, identificirati in nasloviti možne nevarnosti in tveganja pri izvajanju plačanih oblik dela.

Ta dokument zato predstavlja seznam zadev TI Slovenia, ki jih je potrebno upoštevati pred prevzemom in začetkom izvajanja plačane svetovalne ali strokovne storitve. Nepovratna sredstva in druge vrste financiranja so prav tako lahko povezane s tveganji, zato se naslednja priporočila smiselno uporabljajo tudi za pogodbe za nepovratna sredstva.

Čeprav se te določbe uporabljajo in nanašajo na TI Slovenia kot organizacijo, pa lahko veliko tveganje za TI Slovenia predstavlja tudi plačano delo, ki ga neodvisno od TI Slovenia izvajajo osebe, ki sodelujejo s TI Slovenia (npr. višji funkcionarji TI Slovenia). V teh primerih se uporabljajo in veljajo Smernice o preprečevanju in odpravljanju nasprotja interesov v TI Slovenia.

II. Seznam zadev, ki jih je potrebno upoštevati:

Devet potencilano spornih področij, ki jih je potrebno upoštevati preden TI Slovenija prevzame in začne izvajati plačane svetovalne ali strokovne storitve

- (i) Upoštevajoč, da je TI Slovenia organizacija, ki temelji na vrednotah in ki pri delu sodeluje s številnimi prostovoljci, lahko nestrokovno izvedene plačane svetovalne ali strokovne storitve oslabijo njeno samostojnost;
- (ii) Kompleksni projekti tehnične pomoči so lahko prezahtevni in zato preveč tvegani za nevladne organizacije;
- (iii) TI Slovenia sprejema nepovratna sredstva pod pogojem, da se njene dejavnosti izvajajo v javno dobro ter so prosto dostopne in v javnem interesu. Zato lahko izvajanje plačanih svetovalnih ali strokovnih storitev vodi do izgube finančne podpore nekaterih donatorjev;

- (iv) Z vstopom na »trg svetovalnih storitev« TI Slovenia tvega izgubo nekaterih podpornikov, vključno svetovalnih družb, ki lahko mislijo, da bi pridobila TI Slovenia z njihovo podporo konkurenčno prednost pred njimi;
- (v) Pridobitne družbe lahko TI Slovenia obtožijo »nepravičnega« nižanja tržnih cen zaradi njenega statusa nepridobitne organizacije;
- (vi) Iskanje plačanega dela lahko izkrivi izvorno poslanstvo in osrednje področje delovanja TI Slovenia ter jo ovira pri vzdrževanju raznolikih virov financiranja;
- (vii) Namesto da si TI Slovenia sama zastavlja cilje, obstaja nevarnost, da jih lahko usmerja naročnik, kar lahko ogrozi pomembno delo na področju zagovorništva;
- (viii) Med zagovorništvom na področju javne politike in svetovalnimi storitvami lahko obstaja potencial za nasprotje interesov. S prejetjem plačil po pogodbah, sklenjenimi z državnimi organi, lahko postane kritiziranje državnih organov težje; še več, vsakršno stališče do njihovega dela ali pozitivno mnenje o njem lahko zato postane manj verodostojno;
- (ix) Različne oblike svetovalnega dela zajemajo različne vrste in stopnje tveganja za TI Slovenia:
 - Izobraževalne aktivnosti se lahko v večini primerov šteje za podaljšano aktivnost zagovorništva in je zato pri njih ugled organizacije izpostavljen manjšemu tveganju;
 - Svetovalne storitve za državne organe ali pravne osebe zasebnega sektorja lahko še posebno zasejejo dvom v neodvisnost organizacije. Krajše ali enkratne pogodbe so povezane z manjšim tveganjem kot pogodbe za večkratne ali daljše storitve ali dolgoročno sodelovanje;
 - Zaradi potrebe po strokovnosti ter zaradi izpostavljenosti sorodnim vprašanjem, povezanim s strokovnim ugledom in odgovornostjo lahko izvajanje postopkov certificiranja ali verificiranja običajno predstavlja največje tveganje za ugled TI Slovenia.

III. Posebna področja tveganja, ki jih je potrebno upoštevati

Dvajset kritičnih področij, ki jih je potrebno preučiti pred prevzemom in začetkom izvajanj pred opravljanjem plačanih svetovalnih ali strokovnih storitev

A. NAČELA IN TEMELJNE VREDNOTE

1. TI Slovenia mora poskrbeti, da je obravnavana storitev (najsaj gre za svetovalne ali druge plačane strokovne storitve) popolnoma v skladu s temeljnimi vrednotami gibanja TI, kot jih opredeljuje *Izjava o viziji, vrednotah in vodilnih načelih Transparency International*. Pogoje predlaganega plačanega dela je potrebno skrbno primerjati s sedmimi temeljnimi vrednotami in desetimi vodilnimi načeli TI. Če plačano delo ogroža katero od vrednot oz. načel, se ga zavrne.
2. TI Slovenia opravlja plačane svetovalne ali strokovne storitve le na področjih, ki se ujemajo s temeljnim poslanstvom in prednostnimi nalogami TI, in prevzema takšno plačano delo, ki prispeva k boljšemu splošnemu poznavanju protikorupcijskih strategij in prijemov v TI.
3. Plačane svetovalne ali strokovne storitve opravlja TI Slovenia le za osebe – javne, zasebne ali nevladne naročnike –, ki si prepričljivo prizadevajo za izkoreninjenje korupcije.

B. PROFESIONALNOST

4. Pogodbe za plačane svetovalne ali strokovne storitve zahtevajo sredstva, strokovne kompetence in organizacijske zmogljivosti, ki jih lahko z lastnim osebjem zagotovijo le redke nevladne organizacije. Pred podpisom pogodbe, mora TI Slovenia poskrbeti, da premore potrebne veščine, sredstva, zmogljivosti in postopke za nadzor, pregled in poročanje, ki omogočajo izvedbo kakovostnih storitev. Nizkokakovostno opravljeno delo bi oslabilo ne le ugled organa TI Slovenia, ki opravlja pogodbeno delo, temveč tudi gibanje TI na splošno.
5. TI Slovenia mora preveriti, ali premore vse potrebne pravne, finančne in računovodske ter plačilne/izplačevalne postopke, s katerimi se lahko zagotovi primerno finančno vodenje projekta.

C. VAROVANJE DOBREGA IMENA TI SLOVENIA

6. TI Slovenia mora poskrbeti, da podpisane pogodbe vsebujejo določbo, ki naročniku prepoveduje uporabo imena Transparency International ali njenega nacionalnega predstavništva za lastno promocijo.
7. TI Slovenia mora jasno navesti, da posredovanje TI Slovenia ni ne zagotovilo za odsotnost korupcije, kot tudi ne potrditev, da ustanova deluje v skladu z dobrimi praksami.

D. NASPROTJE INTERESOV (gl. tudi Smernice o preprečevanju in odpravljanju nasprotja interesov v TI Slovenia)

8. V izogib morebitnemu nasprotju interesov in za zagotovitev svoje integritete prevzame in izvaja TI Slovenia plačano delo le, če so v rabi njeni ključni vzvodi za notranje upravljanje, kot je npr. neodvisno delujoči prostovoljni odbor ali drug nadzorni organ, kateremu odgovarja oseba z najvišjo izvršilno funkcijo v TI Slovenia.
9. Z namenom preprečiti zlorabo svetovalnih storitev za osebno korist, opravlja TI Slovenia plačano delo le po predhodnem sprejemu primernega etičnega kodeksa in politike o nasprotju interesov.
10. TI Slovenia poroča na svoji spletni strani in v objavljenih letnih poročilih o vseh pomembnejših opravljenih plačanih svetovalnih ali strokovnih storitvah.
11. Če katerikoli član organizacije TI Slovenia, npr. zaposleni ali prostovoljec, od organa TI Slovenia prejme poleg povračila stroškov plačilo, ki je posledica opravljanja svetovalnih storitev organizacije, mora biti takšno plačilo primerno zabeleženo in razkrito v okviru organizacije. V skladu z alinejo c) tretjega člena Politike TI o navzkrižju interesov člani odbora ne smejo prejeti plačila od organa TI Slovenia, katerega del so, razen če so zaposleni kot plačani uradniki ali uslužbenci tega organa TI Slovenia s pogodbo, ki jo odobri pristojni odbor.
12. V primeru, da naročnik plačane naloge na protikorupcijskem področju delno ali v celoti plača neposredno članom izvršnega odbora TI Slovenia (ali primerljivega organa) ali uslužbencem TI Slovenia z izvršnimi pooblastili, je pred prevzemom in začetkom izvajanj obravnavane naloge potrebna odobritev relevantnega odbora. Takšno delo mora biti zabeleženo v registru interesov določene osebe in vodeno v skladu s Politiko TI o navzkrižju interesov. Odgovorni izvršni odbor lahko odobri opravljanje obravnavane naloge posamezniku, a hkrati zahteva, da se pri tem ne uporablja naziva TI Slovenia.
13. Če namerava oseba, ki sodeluje s TI Slovenia, opravljati plačano storitev, ki vključuje uporabo pristopov ali metodologije TI, mora predhodno pridobiti dovoljenje

pristojnega izvršnega odbora za uporabo te intelektualne lastnine in njen prikaz naročniku.

14. Za člane izvršnega odbora TI Slovenia in TI morajo biti na razpolago razviti načini za odkrivanje morebitnih primerov nasprotja interesov in njihovo preprečevanje ter poročanje o njih odboru za akreditacijo članov.

E. NEODVISNOST

15. TI Slovenia ne sme naročniku dovoliti izvrševanja nadzora v meri, ki presega običajno stopnjo nadzora na določenem projektu.
16. TI Slovenia mora v pogodbe vnesti določbo, s katero si pridržuje pravico do odstopa od pogodbe v primeru neetičnega ravnanja pogodbene stranke ter v primeru, da je prizadeta neodvisnost TI Slovenia.

F. ZAGOVORNIŠTVO

17. TI Slovenia se izogiba vključevanju določb o avtorskih pravicah, ki omejujejo bodočo uporabo dela, opravljenega v okviru pogodbe o svetovalnih storitvah.
18. kadarkoli je to mogoče, TI Slovenia v pogodbe ne vključuje določb o zaupnosti. Če to ni mogoče (npr. pri spremljanju privatizacijskega postopka), si TI Slovenia prizadeva, da določba o zaupnosti zajema le informacije v najmanjšem potrebnem obsegu. PV tem primeru je potrebno tudi zagotoviti, da takšna določba ne preprečuje javenga razkritja morebitnih zaznanih nepravilnosti ali drugih kršitev pogodbe.

G. VZDRŽEVANJE VIROV FINANCIRANJA TI SLOVENIA

19. Enota TI Slovenia, ki načrtuje prevzem in začetek izvajanja plačanega dela, mora preveriti, ali so viri financiranja dovolj raznoliki, da ne postane odvisna od predmetnega plačanega dela. TI Slovenia si mora še posebej prizadevati, da ne opravlja večkratnih ali dolgoročnih plačanih storitev za istega naročnika.
20. Pred prevzemom in začetkom izvajanja plačanega dela z velikim finančnim učinkom – najsi je uporabljen razpisni postopek ali ne – se mora TI Slovenia posvetovati s svojimi ključnimi donatorji oz. pomembnimi deležniki in jim pojasniti okoliščine svetovalne storitve, o kateri se odloča.

H. POSVETOVANJE

21. Ko se izvršni odbor ne more odločiti glede morebitnega plačanega dela, se mora posvetovati z direktorjem TI Slovenia, ki ga lahko napoti k častnemu razsodišču. Za obravnavo podobnih primerov, ki zadevajo TI Slovenia, je pristojen nadzorni odbor. Nadzorni odbor se lahko po lastni presoji posvetuje s častnim razsodiščem.

I. PREGLED SKLADNOSTI

22. V okviru akreditacijskega pregleda nacionalnih predstavništev in posameznih članov odbora za akreditacijo članov se tudi preveri, ali delujejo skladno s temi smernicami. Nadzorni odbor opravlja podoben nadzor nad delovanjem TI Slovenia.

